

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türk Medenî Kanunu İle Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim. 9/12/2024

Adnan BEKER
Ankara Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Kadın Erkek Fırsat Eşitliği , Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Adalet
Tarih: 10-12-2024	Esas No: 2/2759

Handwritten signature or mark.

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
09 Aralık 2024
Numara:

T B M M GENÇLER BAK
09 Aralık 2024
No: 1544435

GEREKÇE

Aile; resmi merciler önünde yapılan ve tarafların özgür iradelerine, geçerli rızalarına dayanan evlilik sözleşmesi ile kurulur. Evlenme çağına gelen her erkek ve kadının evlenme, aile kurma ve eşini seçme hakkı vardır. Evlenme ve eşini seçme hakkı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi m. 12, Birleşmiş Milletler Siyasi ve Medeni Haklar Sözleşmesi m. 23 ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi m. 16 ile uluslararası hukuk tarafından güvence altına alınmıştır. İç hukukumuzda da Anayasa'nın 41. maddesi ve Türk Medeni Kanunu'nun 118 vd. maddelerinde bu hakkın yansımaları görülmektedir.

Ne yazık ki, ülkemizde evliliklerin kişilerin özgür iradesiyle gerçekleştirildiğini veya mevcut evliliklerin isteyerek sürdürüldüğünü söylemek her zaman mümkün değildir. Getirdiği pek çok sosyal ve psikolojik problemin yanında, kişinin zorla evlendirilmesi veya sona erdirmek istediği bir evliliği sürdürmeye zorlanması bir insan hakları sorunudur. Kişinin irade özgürlüğünü hedef alan zorla evlendirme, aynı zamanda toplumun temelini oluşturan aile kurumunun, sağlıklı bir şekilde kurulmasının önünde de önemli bir engeldir.

Zorla evlendirme; çoğunlukla kız, kısmen de erkek çocuklarının kendi geleceklerini belirleme haklarının olduğunu kabul etmek istemeyen, geleneksel aile yapısına özgü bir olgudur. Aile içinde genellikle cebir veya tehdit ile cereyan eden, baskıyla yürütülen bir süreçtir. Bu haliyle aile içi şiddetin bir görünümüdür.

Kadına karşı her türlü ayrımcılığın ve şiddetin önlenmesi konusunda samimi olma iddiasında olan bir devletin, evlenme özgürlüğünün korunmasında özel hukuk yaptırımlarıyla yetinmesi beklenemez. Şiddetle etkin bir şekilde mücadele edilmek isteniyorsa, zorla evlendirme konusunda da caydırıcı yasal düzenlemelerin yapılması zorunludur.

Zorla evlendirme, bugünkü toplumsal gelişmişlik düzeyinde dahi ülkemiz açısından önemli bir sorundur. Nitekim Türkiye taraf olduğu uluslararası sözleşmelerle, erkek veya kadın tüm bireylerin pozitif ve negatif evlenme özgürlüğünün olduğunu kabul etmiştir. Ayrıca en başta taraf olduğumuz ancak daha sonra iç hukuk metinlerimizin yeterli olduğu gerekçesiyle çekildiğimiz 11 Mayıs 2011 tarihli "Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi"nde, zorla evlendirmeye mücadele etmek için iç hukukunda gerekli hukuki ve cezai her türlü yasal düzenlemeyi yapacağını taahhüt etmiştir.

Aile içi şiddet ve bunun bir yansıması olarak gördüğümüz zorla evlendirme ile gerçekten mücadele edilmek isteniyorsa, bu konuda alınacak tedbirler medeni hukuk yaptırımlarıyla sınırlı kalmamalıdır. Zorla evlendirme yoluyla gerçekleşen insan hakları ihlallerine göz yumulmayacağı, TCK'de düzenlenecek bağımsız bir suç tipiyle ortaya konulmalıdır.

İşbu kanun teklifi, Türk Ceza Kanunu'na eklenen 123/B maddesiyle zorla evlendirmeyi bağımsız bir suç tipi olarak tanımlanmaktadır. Teklif, zorla evlendirme fiilini işleyen kişilere iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezası öngörmekte, fiilin silahla işlenmesi, mağdurun çocuk ya da kendini savunamayacak durumda bir kişi olması veya fiilin üstsoy, altsoy ya da boşanılan eşe karşı işlenmesi gibi durumlarda cezanın artırılmasını hükme bağlamaktadır. Ayrıca, bu suç işlenirken kişinin hürriyetinden yoksun bırakılması durumunda, hürriyeti tahdit suçuna ilişkin hükümler de ayrıca uygulanacaktır.

Zorla evlendirmeyi suç haline getiren ayrı bir ceza normunun ihdas edilmesi özellikle, cezanın uyarı fonksiyonunu yerine getirmesi ve toplumsal genel-pozitif önleme açısından yararlı olacaktır. Zîra genel önleme teorisine göre, cezanın amacı toplumsal önlemedir. Bir fiilin yasaklanması ve kendisine cezai yaptırım bağlanması, toplumda o fiille ilgili hukuki bir bilincin ortaya çıkmasını sağlar.

TCK m. 230/3'te evlilik sözleşmesinin hileyle yapılmasının (evlenme dolandırıcılığı), kanun koyucu tarafından cezalandırılan bir davranış olarak düzenlenmiş olması; bizi aynı sözleşmenin cebir veya tehdit veya başka bir zorlama aracıyla yapılmasının evleviyetle cezalandırılabileceği mantıksal sonucuna götürmelidir.

Teklif edilen düzenlemeler; zorla evlendirme fiillerinin önlenmesi, bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin korunması ve toplumsal farkındalığın artırılması açısından önemli bir adım teşkil etmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 151 inci maddesinde yapılan değişiklikle, maddenin başlığı "Zorla evlendirilme" olarak değiştirilmiş ve kapsamına cebir, tehdit veya hile gibi diğer zorlayıcı unsurlar eklenmiştir. Bu değişiklik, bireylerin evlenme özgürlüğünü daha kapsamlı bir şekilde koruma altına almakta ve irade sakatlığının her türlü hâlini kapsayacak şekilde düzenlemektedir. Zorla evlendirilmenin önlenmesi konusunda daha etkili bir hukuki çerçeve oluşturulması hedeflenmiştir.

MADDE 2- 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na eklenen 123/B maddesiyle, zorla evlendirme bağımsız bir suç tipi olarak tanımlanmıştır. Madde; cebir, tehdit, hile veya hukuka aykırı başka yollarla bir kimseyi evlenmeye zorlayan kişilere iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezası öngörmektedir. Suçun nitelikli hâlleri olarak; fiilin silahla işlenmesi, mağdurun çocuk ya da kendini savunamayacak durumda olması veya fiilin üstsoy, altsoy ya da boşanılan eşe karşı işlenmesi gibi durumlar belirlenmiş ve bu durumlarda cezanın bir kat artırılması öngörülmüştür. Ayrıca, zorla evlendirme amacıyla kişinin hürriyetinden yoksun bırakılması hâlinde ayrıca hürriyeti tahdit suçuna ilişkin hükümler uygulanacaktır. Bu düzenleme, zorla evlendirmeye etkin mücadele edilmesini sağlamayı, zorla evlendirme fiillerinin önlenmesini, bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin korunmasını ve toplumsal farkındalığın artırılmasını amaçlamaktadır.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

TÜRK MEDENÎ KANUNU İLE TÜRK CEZA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 151 inci maddesinin başlığı “4. Zorla evlendirilme” şeklinde ve birinci fıkrasında yer alan “Kendisinin” ibaresi “Cebir, tehdit veya hileyle ya da kendisinin” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununa 123/A maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 123/B maddesi eklenmiştir.

“Zorla evlendirme

MADDE 123/B- (1) Bir kimseyi cebir, tehdit veya hileyle ya da hukuka aykırı başka bir davranışla evlenmeye zorlayan kişiye iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Bu suçun;

a) Silahla,

b) Üstsoy, altsoy veya boşandığı eşe karşı,

c) Çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,

İşlenmesi halinde, birinci fıkraya göre verilecek ceza bir kat artırılır.

(3) Bu suçun işlenmesi amacıyla kişinin hürriyetinden yoksun kılınması halinde, ayrıca kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçuna ilişkin hükümler uygulanır.”

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.